

Streep door natuurvergunning vliegveld Leeuwarden

Trouw 22-7-'25

Besluit | Het ministerie moet opnieuw beslissen over een natuurvergunning voor vliegbasis Leeuwarden. Dit betekent een nieuwe tegenslag voor Defensie.

Stefan Keukenkamp
redactie binnenland

De rechter zet een streep door de natuurvergunning van vliegbasis Leeuwarden. Volgens de Groningse rechtbank is het besluit om Defensie deze vergunning te geven onvoldoende zorgvuldig genomen en niet goed gemotiveerd. Binnen een half jaar moet het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur een nieuwe beslissing nemen over de aanvraag van Defensie.

De uitspraak is een opsteker voor natuurorganisaties, waaronder Milieudefensie, de Friese milieufederatie en stichting Groene Ster Duurzaam. Zij stapten eerder naar de rechter, omdat volgens hen bij het verlenen van de natuurvergunning in 2022 te weinig rekening is gehouden met de impact van de vliegbewegingen op sommige natuurgebieden. Ook is de impact van geluid mogelijk groter dan Defensie stelt en is de uitstoot van stikstof onvoldoende meegenomen.

De zaak, die vorig jaar op een zitting werd besproken, draait onder meer om de vervanging van F-16's door het nieuwere type F-35-gevechtsvliegtuigen. Mogelijk stoot dat nieuwe toestel meer stikstof uit, maar omdat er minder F-35's zijn aangekocht dan dat er F-16's waren, kan dat volgens Defensie tegen elkaar worden weggestreep.

een nadere motivering kan worden hersteld. 'We bestuderen nu de uitspraak om te zien of we aan een door de rechtbank gewenste nadere motivering kunnen voldoen.'

Het is niet voor het eerst dat de rechter kritisch is op een natuurvergunning die aan Defensie is verleend. Vorig jaar zette de rechtbank een streep door zo'n vergunning die de krijgsmacht kreeg voor militaire oefeningen op Vlieland. Daar oefent Defensie onder andere met gevechtsvliegtuigen op de Vliehors Range, een terrein met laagvlieggebied dat in verschillende Natura 2000-gebieden ligt.

Lawaai

Natuurorganisaties stapten ook in die zaak naar de rechter vanwege zorgen over de impact van de nieuwe F-35-gevechtsvliegtuigen. Die maken meer lawaai dan eerdere type vliegtuigen en hebben mede daardoor een ander effect op de natuur, meenden de natuurclubs in die procedure.

'De effecten zijn niet op een zorgvuldige en controleerbare wijze in kaart zijn gebracht'

de rechter

Het kabinet wil zorgen dat Defensie uitzonderingen krijgt op de milieuregels

Stikstofruimte

Echter, dat wegstrepen mag sinds een uitspraak van de Raad van State uit december 2024 niet meer zomaar. Defensie zal dan eerst moeten aantonen dat de vrijgekomen oude stikstofruimte van de F-16's niet eerst nodig is om de natuur te verbeteren. Dat is in dit geval niet gebeurd. Dat is bepaald geen formaliteit: voor de meeste natuurgebieden geldt dat die in zodanig slechte staat zijn, dat nieuwe ontwikkelingen in feite geblokkeerd zijn.

Volgens de rechtbank valt bij het omrekenen van geluid en stikstofemissie van de F-16's naar de F-35's niet te verifiëren of de vermindering van het aantal vliegbewegingen met het nieuwe type gevechtsvliegtuig daadwerkelijk tot minder stikstofuitstoot zal leiden. De rechter stelt nu dat 'de effecten (...) niet op een zorgvuldige en controleerbare wijze in kaart zijn gebracht'.

Een woordvoerder van Defensie schrijft dat de rechtbank een gebrek constateert dat 'in beginsel' met

De uitbreiding van Defensieactiviteiten en ander type (zwaarder) materieel schuurt op allerlei plekken met milieuvergunningen. Eerder dit jaar trok de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) aan de bel, omdat het leger zich al langere tijd niet houdt aan de regels op het gebied van milieu- en geluidsoverlast. De inspectie dreigde toen in het uiterste geval militaire activiteiten stil te leggen.

Het demissionaire kabinet heeft onlangs een wetsvoorstel ingediend om ervoor te zorgen dat Defensie al dan niet tijdelijk uitzonderingen krijgt op de nu geldende (milieu) regels. Volgens de krijgsmacht is dat nodig om te kunnen blijven oefenen. Op dit moment zit de nationale en Europese regelgeving uitbreiding van het leger in de weg. De nieuwe wet moet ervoor zorgen dat Defensie in staat is om zich goed te kunnen voorbereiden op een mogelijk conflict.